

Sense títol

Magnífic rector, benvolguts presidentes del Consell Social, vicectors, degans i resta d'autoritats, personal d'administració i serveis que feu possible amb la vostra feina la celebració d'aquest acte, i sobretot, en un dia com aquest, benvolguts graduats i graduades i familiars i amics que ens acompanyeu.

Una lliçó com la d'avui, en l'acte de graduació, constitueix un subgènere oratori que té les seves pròpies regles. Com a professora de literatura les hauria de conèixer i d'acatar. Permeteu-me, doncs, que en primer lloc agraeixi l'encàrrec de parlar-vos en aquesta ocasió. És un honor. Però també és un compromís i una responsabilitat que jo —haig de confessar-ho— hauria preferit defugir. (Quantes vegades no heu tingut la temptació de no fer un treball o de no presentar-vos a un examen però heu sabut vèncer la mandra: el vostre exemple m'obliga avui, quin remei!)

No voldria, però, que penséssiu que sóc aquí contra la meua voluntat ni per *obediència deguda*. He vingut perquè vull compartir l'alegria i l'emoció d'aquest dia de celebració amb tots vosaltres, i també amb els professors i amb les persones estimades que us han acompanyat i que us han donat suport material, afectiu i intel·lectual al llarg d'aquests anys. Perquè avui és un dia important per a tots. Amb aquest acte celebrem el final d'una etapa, en haver acabat els vostres estudis de llicenciatura. També celebrem, però, l'inici de una *vita nova*. Estic segura que en la primera part del vostre llibre de la memòria, la que ve abans d'aquesta que tot just comenceu ara, hi ha capítols substancials, si no en extensió —encara us resta molt de vida per davant— sí en intensitat: en els esforços i en les estones de lleure compartides, en les satisfaccions i també en les decepcions, en el reconeixement i en l'afirmació de vosaltres mateixos i de la vostra vocació i en el descobriment de dimensions desconegudes del coneixement i de la vostra identitat. Els anys que heu viscut a la universitat han estat sense dubte anys d'experiències i de reflexió, d'aprenentatge vital i professional, de conèixer altres persones, nous sabers, llocs inexplorats. Anys que han estat per viure i pensar alhora, anys formatius que han de servir per construir el demà i per recordar amb enyorança el passat en trobades futures.

Les regles del gènere exigirien que ara m'endinsés en els meus records com a estudiant. Però no ho faré, perquè no és el moment de caure en un exercici de malenconia. I tampoc no seria just que projectés sobre vosaltres, que heu freqüentat la universitat al segle XXI, les meves experiències de vint-i-cinc anys enrere. O que caigués en la fàcil comparació entre les generacions d'ara i la de llavors, de com de millors, més esforçats i més cultes vam ser nosaltres. No és preferible qualsevol temps passat. La universitat és ara molt millor que aquella a la qual vam assistir nosaltres els vostres professors. És millor, molt millor, en primer lloc perquè la llibertat de la democràcia va fer possible que les universitats poguessin tenir un projecte propi i que atenguessin a noves necessitats socials i acadèmiques. La UPF n'és un bon exemple en la seva cura pels estudiants, per l'atenció que es presta a la qualitat docent, per l'èmfasi que es posa en la recerca, per la seva dimensió internacional, que fa possible que molts de vosaltres hàgiu gaudit d'una estada en alguna universitat de l'estranger (o potser també que l'hàgiu

patit); perquè vosaltres sou també més bons estudiants del que érem la majoria de nosaltres, que si hem avançat és, en bona mesura, perquè hem d'estar a la vostra altura.

El que per a mi és important a la UPF és que aquest és el resultat d'un esperit, l'esperit —*la visió*, en diuen ara— que excel·lir en el camp de la transmissió i la creació de coneixement és una conseqüència natural de la il·lusió i de la curiositat, de l'ànsia de saber, de l'afany de millorar, del goig que brolla en trobar una idea, de la joia de reconèixer en els ulls d'un estudiant o d'un col·lega l'espurna de l'enteniment i l'interès per alguna cosa que ens apassiona. No es tracta de fer que l'objectiu principal de la institució sigui assolir els primers lloc en els rànquings: aquest fet ha de ser, i crec que així ha estat en el cas de la UPF, el resultat lògic de formar part d'una comunitat del saber i de valors basada en l'autonomia en la recerca i la docència, una autonomia que no ha de convertir la universitat en una torre d'ivori, sinó en un espai intel·lectual en què la reflexió i la crítica —també l'autocrítica— es practiquin de manera natural i lliure (vull dir: sense convulsions ni sectarisme, amb la deliberació i les raons com a base). La universitat no pot viure d'esquena al que succeeix al seu voltant, perquè forma part de la societat, però ha de procurar mantenir sempre la seva identitat: és a dir, ser guia, capdavantera dels canvis i de les necessitats socials sense subordinar-se al seu servei immediat; ser exemplar en l'ús dels recursos i en la seva eficiència sense confondre's amb altres tipus d'organitzacions que tenen altres funcions i àmbits que els són propis —com per exemple les empreses o el govern—, perquè la seva productivitat s'ha de mesurar en termes preferentment qualitius i no quantitius. No és una tasca fàcil. La universitat cada vegada està sotmesa a més exigències, perquè també el món ha esdevingut més complex, més canviant, menys ordenat.

Per això, crec que el pas per la UPF proporciona, us ha proporcionat, alguna cosa més que coneixements i una professió. Voldria pensar que us ha donat un punt de partença específic perquè trobeu la vostra pròpia manera de ser i de ser al món, de relacionar-vos amb els altres, d'apropar-vos al saber i de fer-lo vostre: una manera crítica i alhora respectuosa, flexible i alhora sòlidament arrelada en el rigor i en la disciplina intel·lectuals, oberta i alhora regida per la raó i la sensibilitat. Aquest és el veritable bagatge que ningú no podrà arrabassar-vos.

El capritxós atzar dels números ha reunit avui en aquest pati estudis dels tres campus que formen la UPF: el campus de la Comunicació, representat pels graduats en Comunicació Audiovisual, en Periodisme i en Publicitat i Relacions Públiques; el campus del Mar, del qual han vingut els graduats en Biologia, i el campus on ens trobem ara, al qual han retornat els graduats en Humanitats. És una feliç coincidència, única en els actes de graduació d'avui, que es trobin junts els tres àmbits que componen la UPF. I ara que ningú més no ens sent, us diré que per a mi sou el que la UPF vol ser: una universitat centrada en l'estudi de l'ésser humà. La biologia, que mira de treure l'entrellat de com som per dins, de quins són els meravellosos mecanismes que governen el cos i de com les cèl·lules treballen juntes i es comuniquen, no és de fet una ciència de la comunicació?; no és una ciència que de ple dret pot considerar-se una ciència humana? I els processos i les manifestacions culturals de què s'ocupen les humanitats, no són també formes de comunicació?, no són també producte i representació del que som des del punt de vist biològic? En fi, de què serviria la ciència si no es pogués comunicar? Com es podrien organitzar les societats humanes? L'estudi del factor humà en les seves dimensions biològica, cultural i comunicativa és el magma sobre el qual es mouen les plaques de l'economia, de l'enginyeria, de la política... i

oblidar-ho pot conduir a col·lisions, a crisis com la que estem vivint ara. Potser si els polítics i els economistes haguessin estat capaços d'entreveure els altres mons possibles que es troben en la literatura, si haguessin mirat més pel·lícules i contemplat més quadres, si haguessin tingut present la història passada, si haguessin pensat en algun assaig filosòfic, si haguessin mesurat els límits del cos i de la ment humans i l'impacte que hi tenen les accions econòmiques, si haguessin valorat el poder de la comunicació, potser no estariem com estem. Deia Leonardo Bruni, un humanista i polític florentí del segle XV, que el coneixement i l'acció han d'anar plegats perquè siguin efectius, i que tots dos s'han de construir en xarxa, mitjançant el diàleg i l'intercanvi entre els diversos àmbits del saber. Un acte com aquest ha de servir també per tenir present que aquest és també l'esperit de la nostra universitat.

Velox aetatis preterit / studia detenta ('De pressa corre el temps / passat en l'estudi'). I ara què? No cal dir que crec que us emporteu molts d'aquests anys passats a la universitat. També, és clar, abans de marxar en rebreu una cosa més tangible: un diploma, un títol on figuren el nom de la UPF, el vostre nom, el dels estudis que heu cursat, que servirà perquè comenceu, si és que no heu començat ja, a iniciar una vida nova: trobar una feina, iniciar una altra etapa en els vostres estudis. Més enllà d'aquestes primeres senyes d'identitat que hi figuren, en el vostre títol tot està per fer: quina serà la vostra activitat professional, amb quin ànim fareu front a les circumstàncies, quin tipus de vida personal tindreu... A sota del vostre nom hi ha encara grans espais en blanc per omplir. S'obre avui un nou capítol que encara no té títol. Tan sols vosaltres hi podreu posar nom i donar-hi sentit. Fer-ho us portarà molt més temps que el que ha transcorregut entre aquestes parets i entre aquestes veus. Però mentrestant, tant en moments d'alegria com de tristor, d'èxit com d'hores baixes, no oblideu que la UPF és casa vostra, per sempre ja *alma mater*.